

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 112/2015-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. marca 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Olosom, M. R. Štefánika 71, Žilina, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 165/2014 z 30. septembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. januára 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa

čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 164/2014 z 30. septembra 2014 (ďalej aj „namietané rozhodnutie“ alebo „uznesenie krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalobkyne v 2. rade v konaní vedenom Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 17 C 192/2011 o zrušenie a vypořádanie podielového spoluvlastníctva proti žalovanej [REDAKOVANÉ]. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 17 C 192/2011 z 9. decembra 2013 bolo zrušené podielové spoluvlastníctvo žalobcov a žalovanej predajom nehnuteľností (pozemkov v katastrálnom území [REDAKOVANÉ]), pričom výťažok z predaja sa mal rozdeliť žalobcovi v 1. rade (zomrel po doručení namietaného rozhodnutia, pozn.) v podiele 2/10, sťažovateľke v podiele 2/10 a žalovanej v podiele 6/10. O odvolaní, ktoré žalovaná proti označenému rozsudku podala, rozhodol krajský súd namietaným rozhodnutím sp. zn. 6 Co 165/2014 z 30. septembra 2014, ktorým prvostupňové rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

V sťažnosti sťažovateľka namietala, že namietaným rozhodnutím krajského súdu bolo porušené jej „základné právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...“, keďže krajský súd „porušil esenciálne zásady posudzovania odvolacích námietok a jeho postup je z ústavného hľadiska neudržateľný“.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že krajský súd v odôvodnení namietaného rozhodnutia fažiskovo tvrdí, že v danej veci išlo o tzv. prekvapivé rozhodnutie okresného súdu. Uvedené tvrdenie krajského súdu podľa sťažovateľky neobstojí, keďže „vypořádanie podielového spoluvlastníctva predajom spoločnej nehnuteľnosti sme pritom od počiatku navrhovali v petite podanej žaloby v rámci eventuálneho petitu, o čom mal žalovaný vedomosť a najmä - predmetný spôsob vypořádania právneho vzťahu navyše priamo

vyplýva z hmotnoprávneho ustanovenia právneho predpisu. Súd pri vypořiadaní pod. spoluvlastníctva nie je ani viazaný petitom žaloby a ani protinávrhmi žalovaného. Súd má povinnosť rozhodnúť pri zrušení pod. spoluvlastníctva spôsobom : 1. rozdelenie veci 2. ak to nie je možné - prikázaním do vlastníctva za súhlasu účastníka 3. ak to nie je možné - nariadením predaja tretej osobe. Akékoľvek obsiahle úvahy krajského súdu o porušení práv žalovaného a prekvapivom rozhodnutí sú preto zmätočné. Naopak, postupom krajského súdu a jeho rozhodnutím došlo k hrubému porušeniu práv žalobcov. Predmetné závery a postup krajského súdu pri vybavení odvolania žalovaného sú tak nesprávne, svojvoľné a v neposlednom rade neudržateľné. Tvrdenia krajského súdu nielenže nemajú akúkoľvek oporu v spise, ale sú s ním v priamom rozpore a logicky ich vyučuje samotná hmotnoprávna úprava.“.

Sťažovateľka ďalej namietala, že krajský súd, ktorý je viazaný dôvodmi odvolania, konal nad ich rámec, v odôvodnení namietaného rozhodnutia sa vyjadril k námietkam, ktoré žalovaná v odvolaní nevzniesla, čím porušil zásadu rovnosti účastníkov v konaní. Súčasne za neprípustné považuje sťažovateľka predloženie „nového“ dôkazu v odvolacom konaní napriek tomu, že civilné konanie je založené na zásade koncentračnej, a nie vyšetrovacej. Tento dôkaz mohol byť podľa sťažovateľky žalovanou predložený kedykoľvek počas prvostupňového konania. Krajský súd tiež pochybil, pokiaľ sťažovateľku (právne zastúpenú) nevyzval, aby sa vyjadrila k použitiu iného právneho predpisu a inej možnosti právnej kvalifikácie, čím jej odňal možnosť konať pred súdom.

Vzhľadom na uvedenú argumentáciu sťažovateľka v závere sťažnosti ústavnému súdu navrhla, aby o jej sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jej základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným rozhodnutím krajského súdu, označené rozhodnutie krajského súdu zruší a vráti mu vec na ďalšie konanie a prizná tiež sťažovateľke trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa tvrdenia sťažovateľky uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže krajský súd

- nesprávne posúdil prvostupňové rozhodnutie ako tzv. prekvapivé,
- ťažiskovo oprel svoje rozhodnutie o tzv. nový dôkaz predložený v rámci odvolacieho konania, ktorý vzhľadom na jeho povahu nebolo možné považovať za nový,
- rozhodol nad rámec odvolacích dôvodov a tvrdení uvedených v odvolaní podanom žalovanou,
- nevyzval sťažovateľku, aby sa vyjadrila k novej aplikácii odlišného právneho predpisu a odlišnej právnej kvalifikácii.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Namietané uznesenie krajského súdu nie je konečným rozhodnutím, dôsledkom ktorého by bolo právoplatné skončenie veci. V dôsledku vydania namietaného uznesenia krajského súdu bola vec vrátená prvostupňovému súdu, ktorý v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 192/2011 ďalej pokračuje. Sťažovateľka má a aj bude mať v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom, resp. v odvolacom či dovolacom konaní pred krajským súdom alebo Najvyšším súdom Slovenskej republiky možnosť uplatniť ochranu označených práv, ako aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný právny prostriedok ochrany tých práv, ktorých porušenie namieta vo svojej sťažnosti. Inak povedané, aj nosné dôvody sťažovateľkou uvádzané v sťažnosti samy osebe nezakladajú ústavnú potrebu zásahu ústavného súdu v prebiehajúcom súdnom konaní (m. m. I. ÚS 538/2014).

Napokon, sťažovateľke nič nebráni v tom, aby v budúcnosti napadla sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy aj konečné rozhodnutie, ktoré bude v jej právnej veci vydané, t. j. rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktoré jej zákon na ochranu jej práv účinne poskytuje, a to v prípade, ak dospeje k záveru, že v dôsledku tohto rozhodnutia boli porušené jej ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantované práva alebo slobody. Najskôr teda musí prebehnúť celé konanie až do štádia meritórneho právoplatného rozhodnutia všeobecných súdov, a až potom sa sťažovateľke naskytne možnosť na eventuálne podanie sťažnosti ústavnému súdu.

Ústavný súd už vyslovil, že nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nemajú možnosť namietaný protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09).

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej judikatúry taktiež vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je také

porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd poukazuje na to, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (napr. IV. ÚS 254/2011).

Ústavný súd nezistil žiadne dôvody na pripustenie výnimky zo zásady, že spravodlivosť konania pred všeobecnými súdmi možno posudzovať len vo vzťahu k právoplatne skončenému konaniu, t. j. ku konaniu ako celku, ale nie k jeho jednotlivým častiam, ako sa sťažovateľka nesprávne domnieva. Pokiaľ by ústavný súd vecne preskúmal sťažnosť pred tým, ako o veci samej definitívne rozhodne príslušný všeobecný súd, mohol by zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov a nedodržel by princíp subsidiarity sťažnosti ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že sťažovateľka sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jej dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, sťažnosť odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. IV. ÚS 115/07).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2015